

De stamvader aller trompettisten

Trompettist en fluegelhorn-speler Ack van Rooyen geniet al zo'n zeventig jaar grote internationale erkenning. Daaraan werd de laatste jaren luister bijgezet door de toekenning van de Blijvend Applaus Prijs 2017, de benoeming tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau afgelopen januari bij zijn negentigste verjaardag, en nu ook de Buma Boy Edgar Prijs 2020. Jarmo Hoogendijk brengt een hommage aan zijn oud-leermeester.

In 1982 nam Ack van Rooyen mij aan als student aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Het was voor mij als een droom die uitkwam om les te krijgen van de grote maestro die ik wekelijks op de radio had bewonderd (*AVRO Swingtime*, live elke maandagavond, met The Skymasters). Wanneer de les bij hem thuis plaatsvond nam hij ook alle tijd om samen naar platen te luisteren, te discussiëren over allerlei wereldse en spiritue-

le zaken, over boeken, films en lekker eten. Niet zelden werd de les voortgezet in een geweldig restaurant.

Bovendien was ik bij Ack nooit meer dan twee *handshakes* verwijderd van alle jazzgroten ter aarde, van Louis Armstrong tot Dizzy Gillespie, Fats Navarro, Kenny Dorham en wie uiteindelijk niet? Ack vertelde mij vele prachtige verhalen over zijn belevenissen met al die giganten. Ik realiseerde me al gauw dat ik met iemand van doen had die inmiddels zelf een brok jazz-geschiedenis was geworden, terwijl hij toen de vijftig nog maar net was gepasseerd.

Fluwelen sound

Zelf was Ack van Rooyen in 1949 op zijn negentiende cum laude afgestudeerd aan de opleiding klassiek trompet van het Koninklijk Conservatorium te Den Haag, met op het examenprogramma onder meer het toen zojuist gecomponeerde en uiteindelijk bekend geworden, veeleisende trompetconcert van Henri Tomasi. De tijdens die studie verfijnde instrumentbeheersing, ademhalings- en embouchuretechniek hebben hem sindsdien nooit in de steek gelaten, en mede daardoor is hij gedurende zijn uitzonderlijk lange loopbaan vrij gebleven van (onder trompettisten beruchte) embouchureproblemen.

Na zijn conservatoriumstudie speel-

de Ack een periode in het Arnhemse Symfonieorkest (de voorloper van het Gelders Orkest), maar nadat hij uiteindelijk definitief voor de jazz had gekozen groeide hij uit tot een internationaal bejubelde jazzsolist, op wie talrijke binnen- en buitenlandse jazzcombo's, big bands, radio orkesten en legendarische grootheden een beroep hebben gedaan.

Gedurende vele jaren woonde en werkte hij voornamelijk in het buitenland, aanvankelijk ook als *lead trumpeter* in de blazerssecties van bekende orkesten. Gaandeweg vervuilde hij de zware *first trumpet chair* voor de plaats van de trompetsolist.

Voor na zijn overstap op fluegelhorn bereikte Ack van Rooyen al spoedig een sterrenstatus als solist met een totaal eigen geluid op dit instrument waarvoor in de jazz tot op dat moment nog nauwelijks een standaard was gezet. Slechts enkele andere trompetgrootheden zoals Clark Terry en Art Farmer waagden zich in diezelfde tijd aan de fluegelhorn, terwijl Ack aan het instrument de uit duizenden herkenbare fluwelen sound wist te ontlokken waar ook Terry en Farmer hem altijd om hebben bewonderd. Tel daar nog een ronduit goddelijke timing bij op, evenals een volkomen uniek vibrato, een gave voor – met blues en humor doordrenkte – muzikale *story telling*, en een ademcontrole waarmee hij, naast zijn kenmerkende strategische spaarzaamheid ('less is more') ook in staat is om te verrassen met ononderbroken frasen van een lengte die je nauwelijks voor mogelijk houdt.

Het zou een studie op zich vergen om een enigszins volledige opsomming van Acks enorme staat van dienst en discografie te kunnen geven.

Zo vertelde saxofonist en platenfreak Benjamin Herman mij onlangs dat hij nog steeds langspeelplaten ontdekt die lang geleden in het buitenland zijn uitgebracht en

Ack van Rooyen na zijn bekendmaking als Boy Edgar Prijswinnaar, LantarenVenster, Rotterdam, 26 juni 2020

waarop het spel van Ack is vastgelegd.

In de late jaren zeventig, toen ons land nog meerdere omroeporkesten telde en meerdere conservatoria waren begonnen met het optuigen van een jazzopleiding, vestigde Ack van Rooyen zich weer in Nederland. Hij werd onder meer door AVRO's big band The Skymasters als vaste trompetsolist binnengehaald en werd

een van de *founding fathers* van de jazzopleidingen.

Inmiddels zijn ruim veertig jaren verstreken sinds Ack begon met het vormen van een generatie trompettisten die carrière wist te maken en van wie een aantal al zo'n drie decennia lesgeeft aan diverse conservatoria. Uit die generatie is weer een volgende generatie voortgeko-

men, die bijvoorbeeld werkzaam is in het Metropole Orkest of het Jazz Orchestra of the Concertgebouw, of die ook actief is als solist onder eigen naam of als docent aan een gerenommeerd conservatorium, waar nu de nieuwste generatie les krijgt en reeds op de podia te vinden is.

Als we ook nog de verheugende aanwezigheid van zeer jonge trompettisten op de (aan verschillende conservatoria gelieerde) havo's en vwo's voor jong talent meerekenen, kunnen we gerust spreken van een omvangrijke stamboom van trompettisten, met brede vertakkingen tot in het verre buitenland en steeds weer nieuwe loten aan de stam, met Ack van Rooyen als stamvader.

Ook na het grote verlies vorig jaar van zijn geliefde vrouw Barbara ('This must be the longest marriage in jazz', zei trompettist Kenny Wheeler ooit over dit bijzondere huwelijk) en een ingrijpende maar geslaagde heupoperatie ('Ik loop alweer als een gepensioneerde kievit') is Ack nog altijd in topvorm en volop actief. Als vanouds voelt elk concert en iedere ontmoeting met hem als *charging the battery* met veel nieuwe inspiratie en een gevoel van ontzag en dankbaarheid waarmee je weer een flinke tijd vooruit kunt.

Ack, van harte gefeliciteerd met de Buma Boy Edgar Prijs 2020. Met jou in het middelpunt van de jazz-scene zullen publiek, collega-musici en jonge talenten zich in de handen wrijven bij het vooruitzicht op weer een nieuw decennium vervuld van jouw grootse artistieke verrichtingen en hartverwarmende persoonlijkheid. ●

Een zeven pagina's lang portret van Ack van Rooyen door Boris Lemereis verscheen in *Jazz Bulletin* 105 (december 2017).

Het *Jazzportret* van Ack van Rooyen, gefilmd door Jan Kelder, is te zien via www.jazzhelden.nl